

Rolnummer 973
Arrest nr. 20/97 van 15 april 1997

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 24, 4°, en 25 van de wet van 20 december 1995 houdende sociale bepalingen, waarbij artikel 54 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, wordt gewijzigd, ingesteld door de Beroepsvereniging der Belgische en Buitenlandse Verzekeringsondernemingen werkzaam in België.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters H. Boel, L. François, G. De Baets, E. Cerexhe en R. Henneuse, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van het beroep*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 21 juni 1996 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 24 juni 1996, heeft de Beroepsvereniging der Belgische en Buitenlandse Verzekeringsondernemingen werkzaam in België, met zetel te 1040 Brussel, de Meeûssquare 29, beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 24, 4°, en 25 van de wet van 20 december 1995 houdende sociale bepalingen, waarbij artikel 54 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, wordt gewijzigd (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 23 december 1995).

II. *De rechtspleging*

Bij beschikking van 24 juni 1996 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van het beroep is kennisgegeven overeenkomstig artikel 76 van de organieke wet bij op 12 augustus 1996 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 13 augustus 1996.

De Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend bij op 27 september 1996 ter post aangetekende brief.

Van die memorie is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 11 oktober 1996 ter post aangetekende brief.

De verzoekster heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 14 november 1996 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 26 november 1996 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 21 juni 1997.

Bij beschikking van 8 januari 1997 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 28 januari 1997.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 9 januari 1997 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 28 januari 1997 :

- zijn verschenen :

. Mr. J. Autenne, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partij;

. P. Brouwers, bestuurssecretaris bij het Ministerie van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers E. Cerexhe en H. Boel verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde partijen gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *Onderwerp van de bestreden bepalingen*

Artikel 24, 4^e, van de wet van 20 december 1995 vervangt het vijfde lid van artikel 54, § 1, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, door de volgende bepaling :

« De bijdragen gestort in het kader van een rust- en overlijdensverzekeringscontract gesloten met een krachtens het derde lid door de Koning erkende pensioenkas, worden, voor de toepassing van het Wetboek op de inkomstenbelastingen 1992, beschouwd als bijdragen die bij toepassing van de sociale wetgeving verschuldigd zijn, ten belope van maximum 150 % van het aandeel van het in het tweede lid bedoelde Instituut. Bij ontstentenis van een overeenkomst of van een akkoord stemt het in aanmerking genomen aandeel van het Instituut overeen met het terzake laatst vastgestelde bedrag.

De na afloop van het contract of bij het overlijden door deze pensioenkasen uitgekeerde kapitalen worden op het gebied van de inkomstenbelasting gelijkgesteld met de kapitalen die toegewezen worden ten belope van aanvullende pensioenen overeenkomstig artikel 52*bis* van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen. »

Artikel 25 van de wet van 20 december 1995 voegt in artikel 54 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, een paragraaf *1bis* in, luidend als volgt :

« Wordt door de Staat gewaarborgd een som van 579 miljoen frank die de solvabiliteitsmarge van de Vereniging zonder winstoogmerk " Voorzorgskas van de geneesheren, tandartsen en apothekers " vormt. De door de Staat gewaarborgde som wordt met 115,8 miljoen frank verminderd op het einde van elk van de jaren 1995 tot 1999. »

IV. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.1. Het collectief belang van de verzekeringsondernemingen die lid zijn van de Beroepsvereniging der Belgische en Buitenlandse Verzekeringsondernemingen werkzaam in België (B.V.V.O.), wordt door de bestreden wetsbepalingen rechtstreeks en ongunstig geraakt. Door enkel aan de Voorzorgskas van de geneesheren de staatswaarborg voor het aanleggen van haar solvabiliteitsmarge toe te kennen, zonder diezelfde waarborg aan de traditionele verzekeringsondernemingen toe te kennen, terwijl laatstgenoemde identieke en concurrerende activiteiten uitoefenen, aan dezelfde financieringsstelsels en aan dezelfde resultaatsverbintenis ten aanzien van hun aangeslotenen zijn onderworpen, werd immers een onverantwoorde discriminatie inzake concurrentie ingevoerd. Hetzelfde geldt wat betreft het voordeel van de aftrekbaarheid van de persoonlijke bijdragen, ten belope van een maximum van 150 pct. van de bijdrage van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV) die enkel aan de Voorzorgskas van de geneesheren wordt toegekend met uitsluiting van de verzekeringsondernemingen die evenwel dezelfde activiteiten uitoefenen.

Het is overigens mogelijk een positieve discriminatie waarvan men wordt uitgesloten te doen ophouden. Dat blijkt met name, tenminste impliciet, uit het arrest nr. 6/95 van het Hof van 2 februari 1995. Het belang om voor het Hof in rechte te treden, teneinde de grondwettigheid van een aan sommigen toegestane voorkeursbehandeling te betwisten, is aanwezig bij eenieder die, hoewel hij zich in een vergelijkbare situatie bevindt, dat voordeel niet zou genieten, zonder dat dat objectief en redelijk verantwoord is.

Ten gronde

Verzoekschrift van de B.V.V.O.

A.2.1. Een enig middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.2.2. In een eerste onderdeel wordt aangevoerd dat artikel 24, 4°, van de bestreden wet van 20 december 1995 enkel aan de pensioenfondsen van de geneesheren een beslissend concurrentievoordeel heeft toegekend waardoor een discriminatie in het leven wordt geroepen die strijdig is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, terwijl de traditionele verzekeringsondernemingen die lid zijn van de B.V.V.O. identieke en concurrerende activiteiten uitoefenen en aan hetzelfde financieringsstelsel en aan dezelfde resultaatsverbintenis ten aanzien van hun aangeslotenen onderworpen zijn als de erkende pensioenfondsen.

In een tweede onderdeel wordt betoogd dat door te bepalen dat enkel de bijdragen die werden gestort in het kader van een rust- of overlijdensverzekeringscontract afgesloten met een pensioenfonds, worden beschouwd als ter uitvoering van de sociale wetgeving verschuldigde bijdragen ten belope van 150 pct. van het aandeel van het RIZIV, de bestreden wet van 20 december 1995 een voordeel heeft toegekend dat een verschil in behandeling inhoudt tussen de Voorzorgskas van de geneesheren en de buitenlandse verzekeringsondernemingen, wat strijdig is met de artikelen 6 en 59 van het Verdrag van Rome alsook met twee richtlijnen van 1992 en wat op geen enkele wettige wijze zou kunnen worden verantwoord. Daaruit volgt ook dat de wetgever het vrij verrichten van diensten heeft belemmerd door de B.V.V.O. het recht te ontzeggen dat haar bij de artikelen 6 en 59 van het Verdrag van Rome alsmede bij de richtlijnen 92/49/EEG en 92/96/EEG wordt gewaarborgd, namelijk het recht om verzekeringsdiensten van aanvullend rust- en overlevingspensioen te verlenen aan geneesheren, tandartsen en apothekers.

A.2.3. Wat betreft artikel 25 van de bestreden wet van 20 december 1995, wordt in een eerste onderdeel uiteengezet dat de toekenning van de staatswaarborg aan de Voorzorgskas van de geneesheren voor de vorming van haar solvabiliteitsmarge aan dat fonds een beslissend concurrentievoordeel verleent waardoor een discriminatie in het leven wordt geroepen. De traditionele verzekeringsondernemingen oefenen identieke en concurrerende activiteiten uit en zijn aan hetzelfde financieringsstelsel en aan dezelfde resultaatsverbintenis ten aanzien van hun aangeslotenen onderworpen als de erkende pensioenfondsen.

In een tweede onderdeel wordt aangevoerd dat de Staat aan de Voorzorgskas van de geneesheren zijn waarborg heeft verleend met schending van de artikelen 92, lid 1, en 93, lid 3, van het Verdrag van Rome, die iedere Lid-Staat ertoe verplichten voornemens van steunmaatregelen die hij in welke vorm dan ook toekent, aan de Europese Commissie mee te delen. Door de bestreden bepaling aan te nemen zonder dat daarvan voorafgaandelijk kennis is gegeven aan de Commissie, heeft de wetgever de B.V.V.O. een belangrijke garantie ontzegd waarin het gemeenschapsrecht voorziet om het beginsel van een niet-vervalste concurrentie in de gemeenschappelijke markt te waarborgen en heeft hij aldus de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden.

In de veronderstelling dat het Hof zulks noodzakelijk zou achten, zouden aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen twee prejudiciële vragen kunnen worden voorgelegd, in de volgende bewoordingen :

- « Is een staatswaarborg die wordt toegekend aan een erkend pensioenfonds om dat fonds de mogelijkheid te bieden de noodzakelijke solvabiliteitsmarge te vormen teneinde de erkenning te verkrijgen die is vereist door de nationale wetgeving betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, een steunmaatregel van de Staat in de zin van artikel 92, lid 1, van het E.G.-Verdrag ? »

- « Komt het, zo ja, en bij ontstentenis van kennisgeving door de Belgische Staat van dat voornemen van steunmaatregel overeenkomstig artikel 93, lid 3, van het E.G.-Verdrag, aan het nationale rechtscollege toe, de gevolgen te trekken uit een schending door een Lid-Staat van diens verplichtingen en, bijgevolg, de wetbepaling waarbij die steunmaatregel wordt ingesteld, te vernietigen ? »

Memorie van de Ministerraad

A.2.4. Verscheidene elementen onderscheiden de pensioenfondsen van de traditionele verzekeringsondernemingen.

Het koninklijk besluit van 5 april 1995 beperkt het maatschappelijk doel van de pensioenfondsen tot een verzorgingsactiviteit, dit wil zeggen een activiteit die bestaat in het opbouwen van voordelen tot uitkering van een vast bedrag : hetzij bij inruststelling, door de kapitalisatie van de bijdragen van de deelnemers en de eventuele omzetting ervan in renten; hetzij bij overlijden, bij overlijden door ongeval of bij invaliditeit. De pensioenfondsen zijn niet alleen aan het toezicht van de Controledienst voor de Verzekeringen maar ook aan dat van de Minister van Sociale Zaken onderworpen. De oprichtingsmodaliteiten van de pensioenfondsen zijn bijzonder : zij berusten op de solidariteit van een of meer categorieën van medische hulpverleners die meewerken aan het beheer van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging.

Het voordeel dat voortvloeit uit de aftrekbaarheid ten belope van een maximumbedrag van 150 pct. van het aandeel van het RIZIV, wordt aanzienlijk verminderd door de verplichte heffing van een solidariteitsbijdrage op elk bedrag dat door de aangeslotenen aan een pensioenfonds wordt gestort in het kader van hun rust- of overlijdensverzekeringscontract.

De aangeslotenen van een pensioenfonds die aan dat fonds een bijdrage storten in het kader van hun rust- of overlijdensverzekeringscontract, kunnen overigens niet toegelaten worden in het stelsel van het aanvullend vrijwillig pensioen en kunnen bijgevolg niet de fiscaal gunstige aftrek genieten van de bijdragen voor de vorming van het aanvullend vrijwillig pensioen.

Ten slotte heeft artikel 24, 4°, van de bestreden wet, volgens de parlementaire voorbereiding, tot doel aan de aan het sociaal statuut van de geneesheren verbonden pensioenregeling een fiscale behandeling toe te kennen die vergelijkbaar is met die van de pensioenregeling welke verbonden is met het sociaal statuut van de zelfstandigen, en dit om een einde te maken aan de nadelige situatie waarin de aangeslotenen bij de Voorzorgskas van de geneesheren zich bevonden. Een aangeslotene bij een pensioenfonds schijnt zich dus in een voordeligere positie te bevinden dan iemand die niet bij een pensioenfonds is aangesloten en die een stelsel van aanvullend vrijwillig pensioen heeft gekozen : eerstgenoemde kan immers ten opzichte van laatstgenoemde 12.688 frank meer aftrekken voor het jaar 1995 en 14.609 frank meer voor het jaar 1996. De voordeligere situatie die de aangeslotenen bij een pensioenfonds voortaan genieten moet echter worden gerelativeerd door de instelling, als erkenningsvoorwaarde voor de pensioenfondsen, van een solidariteitsbijdrage op elk bedrag dat door de aangeslotene in het kader van zijn rust- of overlijdensverzekeringscontract wordt gestort. Wegens de verplichte heffing van een solidariteitsbijdrage op elke storting door een aangeslotene aan een pensioenfonds in het kader van een rust- of overlijdensverzekeringscontract, bestaat er, ongeacht het bedrag van die bijdrage (dat in een ontwerp van koninklijk besluit op 10 pct. wordt vastgesteld), een objectief en redelijk verantwoord criterium dat een verschillende behandeling mogelijk maakt voor de stortingen door de aangeslotenen bij een pensioenfonds ten aanzien van de stortingen door personen die niet bij een dergelijk fonds zijn aangesloten in het raam van het aanvullend vrijwillig pensioen. Ten slotte is er geen onevenredigheid tussen het aangewende middel en het nagestreefde doel. De oorzaak voor het bestaan van een mogelijke discriminatie kan dus niet worden gevonden in de wet maar, in voorkomend geval, in het koninklijk besluit vastgesteld ter uitvoering daarvan, in zoverre in dat besluit de solidariteit, vergeleken met de aangeboden fiscale voordelen, op een te laag niveau zou worden vastgesteld. De conformiteitstoetsing van dat koninklijk besluit staat niet aan het Hof.

Het tweede onderdeel gericht tegen artikel 24, 4°, van de bestreden wet is niet ontvankelijk in zoverre de B.V.V.O. tegelijk Belgische ondernemingen en buitenlandse ondernemingen groepeert en slechts een deel van haar leden (buitenlanders) gebaat kan zijn bij dat onderdeel. Het middel is tevens niet gegrond in zoverre er geen verschil in behandeling is tussen de Voorzorgskas van de geneesheren en de buitenlandse verzekeringsondernemingen, aangezien de wet geen onderscheid maakt tussen de Belgische of buitenlandse verzekeringsondernemingen, enerzijds, en de pensioenfondsen bedoeld in artikel 54, § 1, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, anderzijds. De Europese richtlijnen zijn in ieder geval niet van toepassing in deze zaak. De activiteiten van een pensioenfonds vallen immers onder het type verrichtingen die van het toepassingsveld van de desbetreffende richtlijnen zijn uitgesloten. Ten slotte kan aan de hand van de specifieke kenmerken van de erkende pensioenfondsen de eigen fiscale behandeling inzake aftrekbaarheid van de door hun aangeslotenen gestorte bijdragen worden verantwoord.

A.2.5. Wat betreft artikel 25 van de bestreden wet, vormt de staatswaarborg des te minder een discriminatie, daar er geen voorbeeld bestaat van een traditionele verzekeringsonderneming die zich in een soortgelijke situatie als de Voorzorgskas van de geneesheren zou hebben bevonden. Geen enkele traditionele verzekeringsonderneming is immers reeds overgeschakeld van een repartitiestelsel naar een stelsel van individuele kapitalisatie.

Vervolgens en, in ieder geval, in de veronderstelling dat de situatie van de Voorzorgskas van de geneesheren met die van de traditionele verzekeringsondernemingen kan worden vergeleken, diende men erover te waken dat de belangen van de aangeslotenen bij de Voorzorgskas van de geneesheren en onrechtstreeks het bij de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen georganiseerde sociaal statuut gevrijwaard bleven; in dat opzicht kan de genomen maatregel redelijkerwijze als niet onevenredig worden geacht met de door de wetgever nagestreefde doelstelling van algemeen belang, vooral wanneer men rekening houdt met het uitzonderlijke karakter van de verrichting.

Het tweede onderdeel is niet gegrond omdat, enerzijds, de waarborg geen steunmaatregel is in de zin van het E.G.-Verdrag en, anderzijds, de rechten van de verzoekster niet ernstig werden geraakt doordat van de toekenning van de waarborg geen kennis werd gegeven aan de Europese Commissie.

Memorie van antwoord van de B.V.V.O.

A.2.6. Een verschil in behandeling wordt wel vastgesteld in artikel 24, 4°, van de bestreden wet, waarin het voordeel van de aftrekbaarheid van de gestorte persoonlijke bijdragen ter uitvoering van een verzekeringsovereenkomst voor een aanvullend rust- of overlevingspensioen - ten belope van een maximum van 150 pct. van de RIZIV-bijdrage - afhankelijk wordt gemaakt van de voorwaarde dat de arts, al dan niet een ziekenfondsarts, bij een erkend pensioenfonds is aangesloten. In tegenstelling met wat de Ministerraad betoogt, zijn de bijdragen voor een aanvullend vrijwillig pensioen geen bijdragen die verschuldigd zijn ter uitvoering van de sociale wetgeving en hebben zij bijgevolg als dusdanig niet hetzelfde fiscale statuut als de persoonlijke bijdragen die door de bij de Voorzorgskas van de geneesheren aangesloten artsen worden gestort. De arts die een verzekeringsovereenkomst wenst af te sluiten voor een aanvullend rust- of overlevingspensioen bij de Voorzorgskas van de geneesheren zal zijn persoonlijke bijdrage ten belope van een maximum van 150 pct. van de RIZIV-bijdrage fiscaal kunnen aftrekken, zijnde 96.845 frank voor het jaar 1995, alsmede de RIZIV-bijdrage als die rechtstreeks aan de Voorzorgskas wordt gestort, zijnde een maximumbedrag van 64.563 frank. Een arts die daarentegen een verzekeringsovereenkomst afsluit voor een aanvullend vrijwillig pensioen bij een traditionele verzekeringsonderneming zal echter voor datzelfde belastingjaar slechts 83.498 frank kunnen aftrekken.

De solidariteitsbijdrage heeft harerzijds geen weerslag op het fiscaal voordeel dat wordt toegekend aan de geneesheren die bijdragen betalen aan de Voorzorgskas van de geneesheren. Het bedrag dat als beroepslasten kan worden afgetrokken blijft immers hetzelfde, evenals de verwezenlijkte belastingbesparing. Enkel het bedrag van de stortingen door de bijdrageplichtigen wordt geraakt; het bedrag wordt volgens de Ministerraad met 10 pct. verminderd.

Wat betreft het aanvullend vrijwillig pensioen, hebben de traditionele verzekeringsondernemingen slechts een beperkte toegang tot die markt. Een traditionele verzekeringsonderneming heeft immers geen enkele waarborg inzake toegang tot de markt van het aanvullend vrijwillig pensioen, aangezien de beslissing uitsluitend van de bevoegdheid van ieder sociaal verzekeringsfonds afhangt.

De traditionele verzekeringsondernemingen heffen overigens eveneens een percentage op het bedrag van de door hun aangesloten leden gestorte premies, en zulks teneinde het risico van uitkering door de maatschappij in geval van vroegtijdig schadegeval te dekken.

In tegenstelling met wat de Ministerraad betoogt, bevinden de traditionele verzekeringsondernemingen en de Voorzorgskas van de geneesheren zich in soortgelijke situaties, zowel in termen van statuut als van aard van activiteiten of van organisatie. Er dient met name te worden opgemerkt dat de traditionele verzekeringsondernemingen exact hetzelfde type prestaties aanbieden als de Voorzorgskas van de geneesheren. Aangezien de activiteiten identiek zijn, is er ook concurrentie. De Voorzorgskas van de geneesheren gaat net zoals de traditionele verzekeringsondernemingen ten aanzien van haar leden een resultaatsverbintenis aan en werkt op basis van een financieringssysteem dat gebaseerd is op het kapitalisatiebeginsel. De beide types van organisaties zijn onderworpen aan de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen. De traditionele ondernemingen zijn dus niet van die controle uitgesloten : het was precies de bedoeling van de wetgever die fondsen onder toezicht te plaatsen opdat er op de markt geen scheefgetrokken concurrentie ontstaat en alle verzekerden gelijkwaardige voorwaarden kunnen genieten.

Daaruit volgt dat het door de wetgever gemaakte onderscheid niet op een objectief en redelijk criterium van onderscheid berust.

Het tweede onderdeel, gericht tegen artikel 24, 4°, van de bestreden wet, is ontvankelijk, vermits de vernietiging van die bepaling een voordeel zou opleveren voor alle leden van de B.V.V.O.

Ten gronde bestaat er tussen de Voorzorgskas van de geneesheren en de buitenlandse verzekeringsondernemingen een verschil in behandeling dat onverenigbaar is met het E.G.-Verdrag, in zoverre de aftrekbaarheid de Voorzorgskas van de geneesheren bevoordeelt ten aanzien van de buitenlandse verzekeringsondernemingen die concurrenten zijn van de Voorzorgskas van de geneesheren wat betreft de dienstverlening inzake een aanvullende verzekering bij leven en overlijden.

A.2.7. Met verwijzing naar de algemene uiteenzetting betreffende artikel 24, 4°, van de bestreden wet dient te worden gepreciseerd dat, inzake de argumenten die in aanmerking worden genomen tegen artikel 25 van dezelfde wet, zodra wordt vastgesteld dat de Voorzorgskas van de geneesheren en de andere, traditionele verzekeringsondernemingen identieke activiteiten uitoefenen en dus een rechtstreekse concurrentie aangaan,

geen enkele wettelijke of reglementaire maatregel kan worden genomen om haar exclusief een concurrentievoordeel toe te kennen. Een dergelijke handelwijze is strijdig met de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie inzake concurrentie. Bovendien had de Voorzorgskas van de geneesheren de verplichting, zoals alle andere economische actoren, voor de gevolgen van haar rampzalig financieel beheer in te staan. In werkelijkheid heeft de wetgever op financieel vlak ervoor willen zorgen dat de Voorzorgskas van de geneesheren kon voortbestaan. Er mag echter niet uit het oog worden verloren dat de Staat hierdoor, ten laste van de hele gemeenschap, met inbegrip van de personen met een bescheiden inkomen, zijn begroting bezwaart met een verbintenis teneinde een categorie van burgers te helpen van wie sommigen ten onrechte een te hoog pensioen hebben genoten wegens een onvoorzichtig en te vrijgevig beheer van een op repartitie gebaseerd pensioenstelsel.

In verband met het tweede onderdeel voorziet de bestreden wetsbepaling erin dat de Voorzorgskas van de geneesheren voor de vorming van haar solvabiliteitsmarge een staatswaarborg kan doen gelden. Het Europees recht is duidelijk : een dergelijke mogelijkheid is een steunmaatregel van de Staat in de zin van artikel 92, lid 1, van het E.G.-Verdrag. Die waarborg is op zichzelf en alleen al door zijn bestaan een bij het Verdrag verboden steunmaatregel, want de Staat kent precies het aanzienlijke voordeel van zijn waarborg aan een enkele onderneming toe, terwijl haar concurrenten daarop geen aanspraak kunnen maken. De vraag of de waarborg al dan niet in werking is gesteld, heeft bijgevolg helemaal niets te maken met de kwalificering van de waarborg als steunmaatregel. De waarborg is door zijn aard zelf een steunmaatregel. Daaraan moet worden toegevoegd dat de bepalingen van artikel 93, lid 3, van het E.G.-Verdrag rechtstreeks gevolg hebben, wat betekent dat zij rechtstreeks door de rechtzoekenden kunnen worden aangevoerd voor elk nationaal rechtcollege waaraan het toekomt de gevolgen te trekken uit die miskennis, « zowel wat betreft de geldigheid van de handelingen tot uitvoering van de betrokken steunmaatregel, als wat betreft de terugvordering van verleende financiële steun ».

- B -

Ten aanzien van artikel 24, 4°, van de wet van 20 december 1995

B.1. Artikel 24, 4°, van de wet van 20 december 1995 houdende sociale bepalingen onderwerpt het voordeel van de fiscale aftrekbaarheid van de persoonlijke bijdragen van de geneesheren die worden gestort ter uitvoering van rust- of overlijdensverzekeringscontracten, ten belope van maximum 150 pct. van het aandeel van het RIZIV, aan de voorwaarde dat de geneesheer bij een door de Koning erkend pensioenfonds aangesloten moet zijn. Uit die voorwaarde volgt dat de geneesheren die een rust- of overlijdensverzekeringscontract aangaan bij een verzekeringsmaatschappij van het genot van dat fiscale voordeel zijn uitgesloten.

De bestreden bepaling zou aldus volgens de verzoekende partij aan de erkende fondsen een concurrentievoordeel toekennen dat strijdig is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre de « traditionele ondernemingen » identieke en concurrerende activiteiten zouden uitoefenen en aan hetzelfde financieringsstelsel en aan dezelfde resultaatsverbintenis ten aanzien van hun aangeslotenen onderworpen zouden zijn als de erkende pensioenfondsen.

B.2. Het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen heeft ten gunste van de zelfstandigen een verplicht pensioenstelsel georganiseerd.

Teneinde, enerzijds, het sociaal statuut van de geneesheren en de tandheekkundigen te verbeteren en, anderzijds, het sluiten van nationale overeenkomsten met de verzekeringsinstellingen betreffende de financiële en administratieve betrekkingen tussen de geneesheren of tandheekkundigen en de rechthebbenden te bevorderen, werd door artikel 34^{quinquies} van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering (thans artikel 54 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994) aan de Koning de bevoegdheid toegekend om een regeling van sociale voordelen uit te werken ten behoeve van de geneesheren, tandheekkundigen of apothekers die tot die akkoorden toetreden of geacht worden te zijn toegetreden.

Die sociale voordelen kunnen onder meer bestaan in een bijdrage van het RIZIV in de premies

of bijdragen die betrokkenen storten ter uitvoering van verzekeringscontracten die bij invaliditeit, rust of overlijden, renten of pensioenen waarborgen. Sinds de wet van 21 december 1994 kan zulks ook ter uitvoering van contracten die bij invaliditeit, rust of overlijden kapitaal waarborgen en kan de Koning de modaliteiten bepalen waaronder het aandeel van het RIZIV kan worden gestort in de vorm van voorschotten aan de instellingen waarmee die contracten zijn gesloten.

Wat betreft de rust- en overlijdensverzekering is vereist dat die verzekeringscontracten, althans in zoverre het gaat om de geneesheren en de tandheekkundigen, worden afgesloten met een door de Koning erkend pensioenfonds, opgericht op initiatief van een of meer representatieve organisaties van het geneesherenkorps of van de tandheekkundigen.

Er dient te worden opgemerkt dat de geneesheren en tandheekkundigen die bijdragen storten aan een dergelijk pensioenfonds krachtens artikel 1, 3°, van het koninklijk besluit van 20 juli 1981 niet toegelaten zijn tot de vestiging van het aanvullend pensioen bedoeld in artikel 52*bis* van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

B.3.1. De Voorzorgskas van de geneesheren, die werd opgericht in 1968 met toepassing van artikel 34*quinquies* van de voormelde wet van 9 augustus 1963 (thans artikel 54, § 1, derde lid, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994), biedt de zorgverleners een aanvullende verzekering voor een rust- of overlevingspensioen of invaliditeitsuitkeringen aan. Voor de ziekenfondsartsen wordt dat pensioen door de RIZIV-bijdragen gefinancierd, aangevuld met de persoonlijke bijdragen van die aangesloten geneesheren.

B.3.2. Toen de Voorzorgskas van de geneesheren werd opgericht, werkte zij volgens een financieringsstelsel gebaseerd op het repartitiebeginsel, dit wil zeggen een stelsel van solidariteit vanwege de actieve geneesheren ten voordele van de niet-actieve geneesheren. Opdat een dergelijk stelsel kan voortbestaan, moet een zekere verhouding in stand worden gehouden tussen het aantal bijdragebetalenden en het aantal rechthebbenden. De langere levensverwachting alsmede de langere duur van de studie en de stages van de geneesheren hebben de levensvatbaarheid van het stelsel in gevaar gebracht. Teneinde het hoofd te bieden aan de toenemende financiële moeilijkheden waarmee de Voorzorgskas van de geneesheren was geconfronteerd, werd een reeks

opeenvolgende maatregelen genomen. Zo werd bij artikel 16 van de wet van 21 december 1994 toelating verleend om het pensioen in de vorm van kapitaal uit te betalen. Die wijziging impliceert dat het stelsel van aanvullend pensioen voortaan op basis van de kapitalisatietechniek functioneert en niet langer op basis van de repartitietechniek.

B.4. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Dezelfde regels verzetten er zich overigens tegen dat categorieën van personen, die zich ten aanzien van de aangevochten maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.5. Het bestreden artikel 24, 4^e, van de wet van 20 december 1995 verleent aan de persoonlijke bijdragen die worden gestort door de geneesheren die bij de Voorzorgskas van de geneesheren zijn aangesloten het karakter van bijdragen verschuldigd ter uitvoering van de sociale wetgeving. Uit dien hoofde komen die bijdragen in aanmerking voor het stelsel van aftrekbaarheid waarin artikel 52 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 voorziet. In dat verband heeft een omzendbrief van de Belastingadministratie (Ci. RH 234/420.633) haar interpretatie van voormeld artikel gepreciseerd door aan de enkele geneesheren die bijdragen betalen aan de Voorzorgskas van de geneesheren het voordeel voor te behouden van de aftrekbaarheid als beroepslasten van de in het kader van het sociaal statuut der geneesheren gestorte bijdragen.

De persoonlijke bijdragen die worden gestort door de geneesheren die een verzekeringsovereenkomst voor een aanvullend rust- of overlevingspensioen aangaan bij een verzekeringsmaatschappij vallen niet onder de toepassing van de bestreden bepaling en zijn dus onderworpen aan het stelsel van belastingvermindering waarin artikel 145, 1, van hetzelfde Wetboek van de inkomstenbelastingen voorziet.

Ten slotte zijn, volgens artikel 52*bis*, § 3, van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, de bijdragen die worden gestort door de geneesheren die een vrijwillige aanvullende pensioenverzekering aangaan bij een verzekeringsmaatschappij aftrekbaar als beroepskosten tot het maximum van 7 pct. van hun gereëvalueerd beroepsinkomen, maar beperkt tot twee derden van het inkomen bedoeld in artikel 12, § 1, 2°, a), van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen.

Er ontstaat aldus een verschil in behandeling verbonden met hun respectieve fiscale situatie tussen de geneesheren naargelang zij bij de Voorzorgskas van de geneesheren zijn aangesloten of bij een verzekeringsmaatschappij hetzij een overeenkomst voor een aanvullende verzekering, hetzij een vrijwillige aanvullende pensioenverzekering aangaan.

B.6.1. Zoals uiteengezet in B.2 strekt artikel 54, § 1, derde lid, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen ertoe, enerzijds, het sociaal statuut van de geneesheren en de tandheekkundigen te verbeteren en, anderzijds, beoogt zij het toetreden tot nationale akkoorden met de verzekeringsinstellingen in het

kader van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging te bevorderen. Het in die bepaling beoogde pensioenfonds moet derhalve worden beschouwd als een instelling die deelneemt aan de werking van het stelsel van de sociale zekerheid.

Luidens artikel 3 van haar statuten heeft de Voorzorgskas voor Geneesheren tot doel in het kader van voormelde wet de bijdragen die door de dienst voor geneeskundige verzorging van het RIZIV of door iedere andere instelling voor sociale zekerheid worden gestort ten voordele van het sociaal statuut der geneesheren en de persoonlijke bijdragen van de geneesheren te beheren en sociale voordelen aan de geneesheren en hun gezin te verlenen.

Die Voorzorgskas verschilt in meerdere opzichten van een verzekeringsmaatschappij. Zij streeft geen winstoogmerk na. Krachtens het meervermelde artikel 54 kan zij enkel worden opgericht op initiatief van een of meer representatieve organisaties van het geneesherenkorps en van de tandheelkundigen. De Kas moet door de Koning worden erkend en moet voldoen aan de erkenningsvoorwaarden die Hij vaststelt. Daarbij moet worden gewezen op de verplichting aan de aangeslotenen uitkeringen te waarborgen die onder andere door een solidariteitsbijdrage worden gefinancierd die wordt afgehouden van de door de aangeslotene gedane stortingen. De pensioenkas is weliswaar zelf onderworpen aan de erkenning vereist door de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen; niettemin is zij bovendien onderworpen aan een bijzondere controle die bestaat in de aanwezigheid van een regeringscommissaris die de vergaderingen van de beheers- en controleorganen bijwoont met raadgevende stem en die bij de Minister die de Sociale Voorzorg onder zijn bevoegdheid heeft beroep kan instellen tegen elke beslissing die hij niet alleen met de wet en de statuten strijdig acht, maar ook met het algemeen belang. De Minister kan dergelijke beslissingen vernietigen.

Uit wat voorafgaat volgt dat de verzoekende partij ten onrechte beweert dat de verzekeringsmaatschappijen identieke en concurrerende activiteiten zouden uitoefenen en onderworpen zouden zijn aan hetzelfde financieringssysteem en aan dezelfde resultaatsverbintenis ten aanzien van hun aangesloten leden als het erkende pensioenfonds.

B.6.2. Het verschil in behandeling tussen de Voorzorgskas van de geneesheren, enerzijds, en de verzekeringsmaatschappijen, anderzijds, dat resulteert uit artikel 24, 4°, van de bestreden wet (artikel 54, § 1, vijfde lid, van de gecordineerde wet van 14 juli 1994) is niet zonder verantwoor-

ding.

B.7.1. Volgens het tweede onderdeel van het middel zou de bestreden bepaling een zowel bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet als bij de artikelen 6 en 59 van het E.G.-Verdrag verboden discriminatie in het leven roepen tussen de Voorzorgskas van de geneesheren en de buitenlandse verzekeringsondernemingen. De bestreden bepaling zou, door de vrije dienstverlening te belemmeren, deze laatste het recht ontzeggen dat hun bij voormelde verdragsbepalingen alsmede bij de richtlijnen 92/49/EEG en 92/96/EEG wordt gewaarborgd om diensten van aanvullend rust- of overlevingspensioen te verlenen aan geneesheren, tandartsen en apothekers.

B.7.2. De activiteiten van de Voorzorgskas - die, zoals vermeld, een instelling is die deelneemt aan de werking van het stelsel van de sociale zekerheid - zijn niet te beschouwen als diensten in de zin van de artikelen 59 en volgende van het E.G.-Verdrag, nu het geen verrichtingen van economische aard betreft welke gewoonlijk tegen vergoeding geschieden, zoals de economische activiteiten die zijn opgesomd in artikel 60, lid 2, van het Verdrag. Zij vallen bijgevolg niet onder de toepassing van de door de verzoekende partijen geciteerde richtlijnen.

B.8. Het middel is in geen van zijn onderdelen gegrond.

Ten aanzien van artikel 25 van de wet van 20 december 1995

B.9. Artikel 25 van de wet van 20 december 1995 kent aan de Voorzorgskas van de geneesheren een staatswaarborg toe ten belope van 579 miljoen frank om haar solvabiliteitsmarge te vormen. Diezelfde bepaling voorziet erin dat die som met 115,8 miljoen frank wordt verminderd op het einde van elk van de jaren 1995 tot 1999.

Wat het eerste onderdeel betreft

B.10. Aangezien het bestreden artikel 25 van de wet van 20 december 1995 enkel een staatswaarborg toekent aan de Voorzorgskas van de geneesheren, vloeit daaruit een verschil in behandeling voort ten opzichte van de traditionele verzekeringsondernemingen die niet dezelfde waarborg genieten.

B.11.1. Dat verschil in behandeling wordt in de memorie van toelichting die voorafgaat aan het wetsontwerp dat aan de oorsprong ligt van het bestreden artikel 25, verantwoord door de overgang, wat betreft de Voorzorgskas van de geneesheren, van de techniek van de solidariteit naar de techniek van de kapitalisatie. Teneinde de financiële gevolgen van een dergelijke overgang op te vangen en, in het bijzonder, om de door de Controledienst voor de Verzekeringen vereiste solvabiliteitsmarge te verzekeren, diende men in een staatswaarborg te voorzien. Die waarborg zou echter degressief zijn en zou moeten verstrijken op het einde van de overgangperiode, vastgesteld op 31 december 1999 (Memorie van toelichting, voormeld, pp. 3-4 en pp. 58-59).

B.11.2. Het staat aan de wetgever de maatregelen te nemen die hij nodig oordeelt om het financieel evenwicht te waarborgen van een instelling die past in het kader van het stelsel van de sociale zekerheid. Het verschil in behandeling tussen de Voorzorgskas van de geneesheren, enerzijds, en de verzekeringsmaatschappijen, anderzijds, die daar het gevolg van is, is verantwoord om de in B.6.1 en B.6.2 uiteengezette redenen.

Het middel, in zijn eerste onderdeel, is niet gegrond.

Wat het tweede onderdeel betreft

B.12.1. De verzoekende partij verwijt de Belgische Staat de staatswaarborg bedoeld in het voormelde artikel 25 te hebben toegekend in strijd met artikel 92, lid 1, en 93, lid 3, van het E.G.-Verdrag, die de Lid-Staten verplichten de Commissie op de hoogte te brengen van voorgenomen steunmaatregelen. Zodoende zou de wetgever de verzoekende partij hebben beroofd van een waarborg waarin het gemeenschapsrecht voorziet. Daaruit zou een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet voortvloeien, doordat de verzoekende partij zou beroofd zijn van een belangrijke waarborg ter eerbiediging van een niet-vervalste concurrentie.

B.12.2. De verzoekende partij verwijt de auteurs van de aangevochten wet dat zij het voornemen tot het toekennen van wat de verzoekende partij beschouwt als staatssteun in de zin van voormelde bepalingen, niet hebben voorgelegd aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen. Haar grief betreft niet de inhoud van de bestreden wet, maar wel de wijze van totstandkoming ervan. De grief is derhalve vreemd aan de bevoegdheid van het Hof.

Het middel, in zijn tweede onderdeel, kan niet worden aangenomen.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 15 april 1997.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior